

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Sopimus Euroopan perustuslaista”

(2005/C 120/23)

Euroopan parlamentti päätti 29. syyskuuta 2004 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 262 artiklan nojalla pyytää Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon aiheesta ”Sopimus Euroopan perustuslaista”.

Asian kiireellisestä luonteesta johtuen Euroopan talous- ja sosiaalikomitea nimesi 15. ja 16. syyskuuta 2004 pitämässään 411. täysistunnossa Henri **Malossen** yleisesittelijäksi ja hyväksyi 27.–28. lokakuuta 2004 pitämässään 412. täysistunnossa (lokakuun 28. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon äänin 166 puolesta ja 4 vastaan 6:n pidättyessä äänestämästä.

1 Johdanto

1.1 Euroopan talous- ja sosiaalikomitea kannattaa 24. syyskuuta 2003 antamassaan lausunnossa ⁽¹⁾ ehdotusta sopimukseksi Euroopan perustuslaista. Komitea korostaa lausunnossaan, että jäsenvaltioiden päästyä yhteisymmärrykseen todellinen haaste on nyt saada unionin jäsenvaltioiden kansalaiset ja kansalaisyhteiskunta tuntemaan perustuslakisopimus omakseen.

1.2 Nyt on tultu vaiheeseen, jossa kussakin unionin maassa on aloitettu keskustelut perustuslakisopimuksen ratifioimisesta, edellyttäen se sitten parlamentin päätöstä tai kansanäänestystä.

1.3 Tämän, Euroopan rakennustyön ratkaisevan kohdan lähestyessä on tärkeää kannustaa jokaista tarkastelemaan perustuslakisopimusta laajemmin kuin henkilökohtaisista, alakohtaisista, ammatillisista, paikallisista tai kansallisista intresseistään: sopimusta on käsiteltävä sen kokonaisvaltaisen poliittisen merkityksen perusteella, joka sillä on Euroopan yhteisöjen perustajien yli 50 vuotta sitten aloittamassa prosessissa.

1.4 ETSK on tyytyväinen Euroopan parlamentin perussopimusvaliokunnan aloitteeseen pyytää komitean lausuntoa perustuslakisopimuksesta. Komitea aikoo käyttää tarjotun tilaisuuden täysimittaisesti hyväkseen ja antaa

- unionin järjestäytyneelle kansalaisyhteiskunnalle **selkeitä viestejä** perustuslakisopimuksen sisällöstä ja soveltamisalasta
- **suosituksia** viestintästrategiaksi, jonka avulla saataisiin kansalaisyhteiskunta pohtimaan perustuslakisopimuksen sisältöä.

2 Selkeitä viestejä

2.1 Eurooppa-valmistelukunta menettelytapana on edistysaskel Euroopan rakennustyön demokratisoimisessa

2.1.1 On syytä korostaa kansalaisille, että perustuslakisopimuksen laatimistapa itsessään on edistysaskel, sillä Eurooppa-valmistelukunta koostui pääasiassa jäsenvaltioiden parlamenttien ja Euroopan parlamentin jäsenistä. Pyrkimykset saada kansalaisyhteiskunta mukaan perustuslakisopimuksen laatimiseen

kuulemisten sekä ETSK:n ja työmarkkinaosapuolten valitsemien tarkkailijoiden osallistumisen kautta ovat tuottaneet huomattavaa tulosta, myös kun verrataan menettelyä useimpien jäsenvaltioiden valtiosääntöoikeudellisiin käytänteisiin. Lisäksi ETSK tekee 24. syyskuuta 2003 antamassaan lausunnossa ⁽²⁾ ehdotuksia kansalaisyhteiskunnan osallistumisen lisäämiseksi tulevaisuudessa.

2.1.2 Tietyistä taka-askelista huolimatta hvk ei tehnyt Eurooppa-valmistelukunnan ehdottamaa tekstiä käyttökelpottomaksi. Perustuslakisopimus perustuu kaikkien poliittisten ryhmittymien väliseen yhteisymmärrykseen: se on todellisen demokraattisen keskustelun tuotos.

2.1.3 Eurooppa-neuvottelukunnalla ei ollut valtaa säätää unionille perustuslakia, sillä EU on sekamuotoinen valtioiden ja kansojen unioni. Valmistelukunnan käytänteet olivat kuitenkin selvästi erilaisia kuin aiemmat, joissa parlamentaarinen ja kansalaisyhteiskunnan edustus on jätetty täysin taka-alalle.

2.1.4 Perustuslakisopimuksen hylkääminen merkitsisi noudatetun menetelmän tappiota. Sen vuoksi on ratkaisevan tärkeää kannattaa tämän menettelytavan muuttamista pysyväksi (vakiinnuttaminen sisältyy sitä paitsi itse perustuslakisopimukseen).

2.1.5 Tämän vuoksi ETSK, joka osallistui Eurooppa-valmistelukunnan työskentelyyn, pitää sopimusta hyväksyttävänä ja kehottaa kaikkia sopimustekstin allekirjoittaneita Eurooppa-valmistelukunnan jäseniä ja tarkkailijoita kannattamaan sopimusta.

2.2 Sopimus Euroopan perustuslaista on ”vallankumous” Euroopan rakennustyön historiassa.

2.2.1 Perustuslakisopimus tarjoaa unionille uudet toimintapuitteet. Perustuslakisopimus koostuu kolmesta osasta, joista kahden ensimmäisen sisältö on täysin uusi: ensimmäisessä osassa määritellään unionin perustavat arvot ja periaatteet ja toisessa kansalaisten perusoikeudet. Kolmanteen osaan on otettu aiempiin perussopimuksiin sisältyvät unionin politiikat, ja niitä on ajantasaistettu.

⁽¹⁾ EUVL C 10, 14.1.2004, s. 43.

⁽²⁾ Ks. alaviite 1.

2.2.2 Perustuslakisopimuksen avulla on mahdollista korvata olemassa olevat perussopimukset yhdellä ainoalla, kaikki asianomaiset määräykset sisältävällä asiakirjalla, jonka avulla EU:n toiminnasta tulee aiempaa ymmärrettävämpää ja siihen perehtyminen käy jokaiselta helpommin.

2.2.3 Euroopan perustuslakisopimuksella ei korvata jäsenvaltioiden valtiosääntöjä, vaan ne ovat voimassa rinnakkain. Sopimus on aikanaan voimassa kaikkialla Euroopan unionissa.

2.2.4 Vaikka uuden perustuslakisopimuksen sisältö ei ole varsinaisesti "vallankumouksellinen", sen perustuslaillinen luonne edustaa ratkaisevaa käännettä unionin kansalaisten kollektiivisessa tietoisuudessa kunnianhimoisen tavoitteen ja yhteisen tulevaisuudennäkymän vuoksi. ETSK:n velvollisuutena on tehdä tämä Euroopan rakennustyön edistysaskel tunnetuksi suurelle yleisölle.

2.3 *Luodaan entistä demokraattisempi unioni, jossa tunnustetaan kansalaiset Euroopan rakennustyön täysivaltaisiksi toimijoiksi (perustuslakisopimuksen I osa)*

2.3.1 Perustuslakisopimuksen tavoite on ilmaistu selvästi: luodaan *Euroopan kansalaisten ja valtioiden poliittinen unioni*.

2.3.2 Euroopan unionin kansalaisten tärkeimmät odotukset on otettu unionin kunnianhimoisten pyrkimysten ydinkohteiksi. Näin ollen täystyöllisyys, erittäin kilpailukykyinen sosiaalinen markkinatalous sekä korkeatasoinen ympäristönsuojelu ja ympäristön laadun parantaminen on mainittu nimenomaisesti unionin tavoitteina. Samoin unioni pyrkii edistämään taloudellista, sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta sekä jäsenvaltioiden välistä yhteisvastuuta sekä tarjoaa kansalaisilleen vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen.

2.3.3 Päätöksentekoprosessin demokraattinen legitimitteetti on parantunut selvästi seuraavista syistä:

2.3.3.1 Euroopan parlamentin osallistumista lainsäädäntämenettelyyn on lisätty. Tämän kehityksen ansiosta kansalaiset saattavat ymmärtää aiempaa paremmin Euroopan parlamentin merkityksen toimielinrakenteessa.

2.3.3.2 Jäsenvaltioiden parlamenttien saamalla uudella roolilla estetään liiallinen unionitasolta lähtevä sääntely. Komission täytyy informoida parlamentteja kaikista uusista aloitteista, ja "ennakkovaroitusjärjestelmä" antaa niille toissijaisuusperiaatteen valvontavaltaa.

2.3.4 Kansalaisilla on tästä lähin mahdollisuus saada tietoa kannoista, jotka niiden hallitukset ovat omaksuneet neuvostossa, sillä neuvoston täytyy noudattaa avoimuuden periaatetta lainsäätäjänä toimiessaan.

2.3.5 Unionin toimintaperiaatteeksi tunnustetaan ensimmäistä kertaa osallistava demokratia, joka on edustuksellisen demokratian välttämätön täydennys seuraavista syistä:

2.3.5.1 Käydessään avointa ja säännöllistä vuoropuhelua kansalaisyhteiskuntaa edustavien järjestöjen kanssa unionin toimielinten tulisi toimia nykyistä johdonmukaisemmin ja avoimemmin. Osapuolten kuulemisella toivotaan voitavan estää muun muassa pikkutarkka ja käytännössä vaikeasti täytäntönpantava sääntely. Komissiolla on myös velvollisuus arvioida nykyistä paremmin ehdotustensa taloudelliset ja yhteiskunnalliset vaikutukset myös alue- ja paikallistasolla.

2.3.5.2 Yksi perustuslakisopimuksen tärkeimmistä uudistuksista on kansalaisten aloiteoikeus. Vähintään miljoona unionin kansalaista merkittävästä määrästä jäsenvaltioita voi tästä lähin kehottaa komissiota tekemään heidän odotuksiaan vastaavan säädösehdotuksen.

2.3.6 Työmarkkinaosapuolten tehtävä tunnustetaan unionin demokraattisen toiminnan keskeiseksi tekijäksi, ja niiden itenäisyyttä kunnioitetaan.

2.3.7 Uuden I osan sisällyttämisellä perustuslakisopimukseen on määrä vähentää laajentuvan unionin demokratiavajetta.

2.4 *Unionissa suojellaan aiempaa paremmin sen kansalaisten perusoikeuksia (perustuslakisopimuksen I osa)*

2.4.1 Unionin perusoikeuskirjan on laatinut valmistelukunta, jonka demokraattinen hyväksyttävyyden tunnustettu laajalti. Kansalaisyhteiskunnan organisaatiot antoivat tärkeän panoksen perusoikeuskirjan laadintaan.

2.4.2 Perusoikeuskirja on edistysaskel, koska siihen sisältyvät erittelemättä kaikenlaiset henkilökohtaiset ja kollektiiviset oikeudet (kansalais- ja poliittiset oikeudet sekä sosiaaliset ja taloudelliset oikeudet), ja uutuutena tunnustetaan "nykyaikaiset" kansalaisten oikeudet (jotka liittyvät kestäväan kehitykseen, kuluttajansuojaan, sukupuolten väliseen tasa-arvoon, bioetiikkaan, henkilötietojen suojaan jne.).

2.4.3 Kansalaisten perusoikeudet ovat erottamaton osa itse perustuslakisopimusta eikä sen johdanto-osaa.

2.4.4 Perusoikeuskirjan sisällyttämisellä perustuslakisopimukseen lukuisten kansalaisyhteiskunnan eurooppalaisten järjestöjen vaatimusten mukaisesti on suuri merkitys, koska perusoikeuskirjasta tulee nyt oikeudellisesti sitova.

2.4.5 Käytännössä tämä edistysaskel merkitsee kansalaisten oikeussuojan paranemista. He voivat tästä lähin unionin toimielinten ja jäsenvaltioiden tekemistä päätöksistä valittaessaan vedota perusoikeuskirjaan kaikissa jäsenvaltioiden tuomioistuimissa, silloin kun nämä soveltavat yhteisön oikeutta.

2.4.6 ETSK, joka osallistui unionin perusoikeuskirjan laatimiseen, katsoo, että sen sisällyttäminen perustuslakisopimukseen on merkittävä edistysaskel luonnollisten ja oikeushenkilöiden oikeuksien suojelussa.

2.5 *Unioni voi menettelytapansa ja politiikkojensa ansiosta vastata kansalaisten odotuksiin (perustuslakisopimuksen III osa)*

2.5.1 Voimassa olevat perussopimukset ja muun muassa yhteisömenettely ovat osoittautuneet pääosin toimiviksi. Näin ollen perustuslakisopimuksen kolmannessa osassa toistetaan voimassa olevien perussopimusten tärkeimmät unionin yhteisiä politiikkoja koskevat määräykset ja laajennetaan samalla määränemistön käyttöä noin kahdellekymmenelle sellaiselle alalle, joilla on tähän asti vaadittu päätöksenteon yksimielisyyttä. Lisäksi sopimuksessa määritellään yhteispäätösmenettely "tavanomaiseksi lainsäätämisyjärjestykseksi", mikä vahvistaa Euroopan parlamentin toimivaltuuksia. Valtaosa unionin yhteisiä politiikkoja koskevista päätöksistä voidaan siis tehdä entistä tehokkaammin ja demokraattisemmin.

2.5.2 Perustuslakisopimuksen kolmannessa osassa määritetään yleisperiaatteet niille aloille, joilla jäsenvaltiot ovat päättäneet joko yhdistää resurssinsa tai tehdä yhteistyötä. Poliitikkojen sisältö on kuitenkin joustava: se riippuu päätöksistä eli hallituksen tahdosta ja Euroopan parlamentin enemmistöpäätöksistä.

2.5.3 Näin on esimerkiksi sosiaalipolitiikan laita: perustuslakisopimuksessa on yleismääräys (nk. sosiaalilauseke), jonka mukaan unionin tulee ottaa politiikan määrittelyssä ja toteuttamisessa huomioon "korkean työllisyystason edistämiseen, riittävän sosiaalisen suojelun takaamiseen, sosiaalisen syrjäytymisen torjumiseen sekä korkeatasoiseen koulutukseen ja ihmisten terveyden korkeatasoiseen suojeluun liittyvät vaatimukset". Sama koskee kaikkien syrjinnän ja syrjäytymisen muotojen torjumista, sen tunnustamista, että yleishyödyllisillä palveluilla on osuutensa unionin sosiaalisen ja alueellisen yhteenkuuluvuuden edistämiseksi, taikka – kuten perustuslakisopimuksessa todetaankin – ympäristöulottuvuuden ja kuluttajansuojaa koskevien vaatimusten huomioon ottamista.

2.5.4 Vaikeus saada kansalaiset tuntemaan perustuslakisopimus omakseen on juuri siinä, että he ovat tottuneet tulemaan kuulluiksi toteutettavista toimista tai poliittisesta hankkeesta eikä toimintakehyksestä. Kansalaisten mobilisoimiseksi on tarpeen aloittaa keskustelu siitä, mitä kansalaiset ja jäsenvaltiot haluavat tehdä nyt kun periaatteet, arvot, tavoitteet ja säännöt on selvästi kirjattu perustuslakisopimukseen.

2.5.5 Sen vuoksi ETSK haluaa tässä vaiheessa tarkastella yhdessä perustuslakisopimusta ja Lissabonin strategiaa, jonka väliarviointi tehdään pian. Lissabonin strategia tulisi ottaa esille keskusteluissa, koska se tarjoaa tulevaisuudennäkymän jokaiselle unionin kansalaiselle: kilpailukyky, täystyöllisyys, tiedonjako, inhimilliseen pääomaan sijoittaminen ja kasvu, mutta myös elinympäristön ja elämisen tason säilyttäminen kestävä kehityksen avulla. Nyt strategia on juuttunut paikoilleen, sillä täytäntöönpanovälineet ovat puutteellisia ja kansalaisten ja kansalaisyhteiskunnan osallistuminen on jatkuvasti riittämätöntä. Uusi sysäys ja uudet yhteisön aloitteet ovat siis välttämättömiä tässä vaiheessa, jotta unionin taloudellinen ja yhteiskunnallinen hanke olisi uskottava.

2.5.6 Eurooppa-neuvostolle antamassaan lausunnossa⁽³⁾ ETSK esittää, että väliarviossa Lissabonin strategia annettaisiin kansalaisten ja kansalaisyhteiskunnan toimijoiden käsiin. Väliarvio on varmasti erinomainen tilaisuus selvän poliittisen viestin antamiseksi unionin perustuslakisopimushankkeen sisällöstä.

2.5.7 On tarpeen saada kansalaiset tiedostamaan, että heillä on perustuslakisopimukseen sisältyvien demokraattisten uudistusten ansiosta keinot päättää itse niiden politiikkojen ja toimien sisällöstä, jotka unionin täytyy käytännössä toteuttaa vastatakseen heidän odotuksiinsa. Äänestämisen perustuslakisopimusta vastaan jäädyttäisi siis perussopimukset nykyiseen muotoonsa.

2.6 *Euroopan kansalaisyhteiskunnalle tulee tiedottaa perustuslakisopimuksen edistysaskelista, jotta voidaan edetä puutteista huolimatta*

2.6.1 Tarkoitus ei ole vaieta hiljattain hyväksytyyn perustuslakisopimuksen puutteista. Useita kansalaisyhteiskunnan vaatimuksista ei voitu ottaa huomioon Eurooppa-valmistelukunnan työskentelyssä ja vielä vähemmän hvk:n työskentelyssä. ETSK käsittelee 24. syyskuuta 2003 antamassaan lausunnossa⁽⁴⁾ useitakin perustuslakisopimuksen puutteita, joita ovat muun muassa seuraavat:

2.6.1.1 Sopimuksesta puuttuu operatiiviset määräykset osallistavan demokratian periaatteen toteuttamiseksi. Näin ollen ETSK:n roolia ei vahvistettu riittävästi todellisen kansalaisvuoropuhelun varmistamiseksi.

2.6.1.2 Toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteiden soveltamista koskevasta pöytäkirjasta puuttuvat määräykset, joissa tunnustetaan järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan rooli toissijaisuusperiaatteen noudattamisessa (varsinkin toiminnallisen subsidiariteetin noudattamisessa).

⁽³⁾ Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto Eurooppa-neuvostolle Lissabonin strategian puoliväliarvioinnista, CESE 1438/2004.

⁽⁴⁾ Ks. alaviite 1.

2.6.1.3 Talous- ja työllisyyspolitiikan alan unionitason hallinto on heikkoa, eikä perustuslakisopimuksessa ole määräyksiä, joiden mukaan Euroopan parlamenttia ja ETSK:ta olisi kuultava aloilla, jotka koskevat ensisijaisesti kansalaisyhteiskunnan toimijoita.

2.6.1.4 ETSK:ta ei ole pakko kuulla syrjimättömyysperiaatteen soveltamisesta, yhteisestä turvapaikka- ja maahanmuuttopolitiikasta ja kulttuurista, vaikka komitealla on näiden alojen asiantuntemusta.

2.6.2 Tuleeko perustuslakisopimus sitten hylätä? ETSK katsoo, että tämä olisi huonoin vaihtoehto. Sillä olisi kielteisiä vaikutuksia Euroopan rakennustyöhön sekä unionin sisällä että sen ulkopuolella, jossa sitä vastustavat tai sen kanssa kilpailevat tahot olisivat mielissään epäonnistumisesta. Komitea katsoo päinvastoin, että on mahdollista hyödyntää ehdotettua toimielinjärjestelmää ja parantaa sitä seuraavilla toimilla:

2.6.2.1 Tulisi antaa tiedonantoja osallistuvaa demokratiaa koskevista määräyksistä; niissä määritettäisiin kuulemismenettelyt ja ETSK:n rooli.

2.6.2.2 Kansalaisyhteiskuntaa tulisi kuulla sen eurooppalain sisällöstä, jossa määritetään kansalaisten aloiteoikeuden toteuttamismenettelyt. ETSK:lta voitaisiin pyytää siitä valmistelevala lausunto, ja komitea voisi lisäksi tukea kansalaisyhteiskunnasta tulevia aloitteita.

2.6.2.3 Osallistavan demokratian periaatetta tulisi soveltaa unionin tärkeimpiin strategioihin kasvun, työllisyyden ja kestävä kehityksen edistämiseksi.

2.6.3 Lisäksi mainittakoon vielä vastikään hyväksytyyn perustuslakisopimuksen käsittelyn yhteydessä, että on tärkeää myös tiedottaa kansalaisille menettelyistä, joilla voidaan lisätä joustoa ja avata mahdollisuus parantaa sopimusta tarvitsematta muuttaa sitä.

2.6.3.1 Ne jäsenvaltiot, jotka haluavat edetä muita pidemmälle Euroopan yhdyntymisprosessissa, voivat helposti tehdä vahvistettua yhteistyötä keskenään.

2.6.3.2 Mikäli kaikissa jäsenvaltioissa on poliittista tahtoa, on mahdollista syventää yhdyntymistä arkaluonteisilla aloilla, joilla yksimielisyysperiaate on ollut voimassa, kuten verotus tai sosiaalipolitiikka. "siirtymislausekkeen" avulla voidaan laajentaa määrääntymistäänestyksiä näille aloille.

2.6.4 Järjestäytyneellä kansalaisyhteiskunnalla on kantaa ottava, kriittinen ja rakentava asenne, minkä ansiosta se antaa

panoksensa kansalaisille suunnattuun asianmukaiseen tiedottamiseen ja pitää yllä hallitukseen kohdistuvaa painetta. Pahin tilanne olisi, jos poliitikot saisivat vahvistuksen sille valitettavasti laajalle levinneelle ajatukselle, että kansalaiset eivät olisi kiinnostuneita Euroopan rakennustyöstä. Tämä ajatus on täysin virheellinen, sillä kansalaiset odottavat Euroopan unionilta paljon, varsinkin koska se parantaa osaltaan heidän päivittäistä elämäänsä tarjoamalla tulevaisuudennäkymän.

2.6.5 ETSK:n mielestä perustuslakisopimuksen hyväksyminen ei ole tavoite itsessään, vaan se antaa mahdollisuuden vahvistaa osallistuvaa demokratiaa. Perustuslakisopimuksen hylkääminen merkitsisi luopumista edistyksestä, jonka kansalaisyhteiskunta saavutti valmistelulukuntamenetelmän kautta.

3 Tehokas viestintä

ETSK uskoo, että viestintästrategian laadukkuus on ratkaiseva tekijä siinä, hyväksyvätkö Euroopan kansalaiset perustuslakisopimuksen. Viestintästrategian tehokkuuden takaamiseksi tarvitaan siis käytännönläheistä ja ammattimaista lähestymistapaa. ETSK suosittaa strategiaan kuuluvien toimien jäsentämistä neljään ryhmään seuraavasti:

3.1 Tiedottamisen ja rahoituksen välineiden käyttöönotto

3.1.1 Perustuslakisopimuksen monisäikeisyys edellyttää sellaisten viestintävälineiden suunnittelua, joita voidaan käyttää viestintäprosessin alkuvaiheessa kampanjoiden käynnistämiseksi tai keskustelujen järjestämiseksi.

3.1.2 On jäsenvaltioiden tehtävä suunnitella nämä tiedottamisvälineet ja saattaa ne yleisön käyttöön Euroopan parlamentin tiedotustoimistojen ja jäsenvaltioissa sijaitsevien komission edustustojen avustuksella.

3.1.3 Nämä välineet voisivat olla perustuslakisopimusta käsitteleviä oppaita, jotka olisi suunniteltu kussakin jäsenvaltiossa eri kansalaisryhmiä askarruttavien kysymysten mukaan. Mitä paremmin välineet ovat räätälöityjä, sitä paremmin tiedotusvälineet, kansalaisyhteiskunnan järjestöt, poliittiset ryhmät ja paikallis- ja alueviranomaiset voisivat hyödyntää niitä tiedon levittämiseen ja kansalaisten mobilisoimiseen.

3.1.4 Riittävien taloudellisten resurssien saaminen tähän tarkoitukseen on tarpeen, jotta voidaan ottaa käyttöön kansalaisten odotuksia vastaava viestintästrategia.

3.2 Sellaisten viestintästrategioiden käynnistäminen, jotka tukeutuvat joukkoviestimiin ja kansalaisia lähellä oleviin viestintäkanaviin

3.2.1 Sitten kun nämä välineet ovat käytössä, tiedotusvälineet, paikallis- ja alueviranomaiset, poliittiset ryhmät ja kansalaisyhteiskunnan järjestöt voivat täyttää oman tehtävänsä tiedotuskanavana. Ne voivat välittää selviä ja paikallisen yleisönsä huolenaiheisiin mukautettuja viestejä perustuslakisopimuksen sisällöstä.

3.2.2 Alkuvaiheessa olisi hyödyllistä selvittää kussakin jäsenvaltiossa, mitä mieltä eri kansalaisryhmät ovat perustuslakisopimuksesta, jotta voidaan pohtia välitettävien viestien sisältöä. Viesteillä pyritään hälventämään näiden päätelmien pohjalta kansalaisten pelkoja ja vastaamaan heidän odotuksiinsa.

3.2.3 Samoin on valittava huolella sanomaa välittävät tahot ja viestintäkanavat. Kampanjaan on osallistuttava useita erilaisia toimijoita, jotta voidaan taata sen moniarvoisuus. Lisäksi toimijoiden kansalaisläheisyys edistää viestien uskottavuutta ja hyväksyttävyyttä, minkä vuoksi on tärkeää toteuttaa toimia paikallis- ja aluetasolla.

3.2.4 ETSK suosittaa Euroopan parlamentille, että kussakin jäsenvaltiossa perustettaisiin työryhmiä, joihin kuuluisi toimielinten tiedotustoiminnan ammattilaisia. Näin voitaisiin tehdä hallituksille konkreettisia ehdotuksia tarpeellisista toimista ja keinoista tehokkaan viestintäkampanjan aloittamiseksi jäsenvaltioissa. ETSK on valmis antamaan käyttöön oman asiantunteumuksensa ja jäsenvaltioissa, jäsenvaltioiden talous- ja sosiaalineuvostoissa ja muissa vastaavissa elimissä olevien tiedotuskansiensa kautta saamansa tuen.

3.3 Kaikille kansalaisille avoimien keskustelujen järjestäminen, jotta voidaan antaa sysäys ajatustenvaihdolle ja mahdollistaa näkemysten kehittyminen

3.3.1 Viestintäkampanjojen avulla tulisi voida aloittaa todellinen vuoropuhelu kansalaisten kanssa. Heille pitää tarjota tilaisuus esittää kysymyksiä ja kuulla erilaisia argumentteja voidakseen tehdä ja ilmaista oman arvionsa.

3.3.2 Tämä vuoropuhelu on mahdollinen vain hajautetusti järjestetyissä keskusteluissa. Kansalaisten ulottuville välitetyn tiedon avulla voidaan vastata entistä paremmin heidän odotuksiinsa ja kysymyksiinsä sekä taata keskustelujen demokraattisuus.

3.3.3 Jäsenvaltioiden ja unionin toimielinten on annettava logistista tukea näille aloitteille. Jäsenvaltioiden talous- ja sosiaaliviestintä ja muut vastaavat elimet voisivat koordinoida jäsenvaltiotason keskusteluja laatimalla tapahtumakalenterin ja toimimalla ETSK:n yhteyspisteenä. ETSK voisi toimittaa niille materiaalia ja antaa niille puheenvuorojen käyttäjien yhteystietoja.

3.3.4 Näiden aloitteiden johdonmukaisuuden varmistamiseksi ETSK pyytää Euroopan parlamentilta ja Euroopan komissiolta, että järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan edustajien aloitteet saisivat saman tuen kuin "tuhat kysymystä Euroopasta"-hankkeeseen osallistuvat unioni-, jäsenvaltio-, alue- ja paikallistason luottamushenkilöt ja edustajat. Kansalaisyhteiskuntaa ei saa jättää taka-alalle.

3.3.5 ETSK pyytää Euroopan parlamentilta, että merkittävä osa unionin viestintään varatuista määrärahoista käytettäisiin perustuslakisopimuksesta käytävien keskustelujen järjestämiseen. Näin täydennettäisiin jäsenvaltiotasosten ja paikallisten viranomaisten resursseja ja kansalaisyhteiskunnan järjestöjen omia varoja.

3.4 Eurooppalaisen ulottuvuuden sisällyttäminen keskusteluihin ja ratifiointiin

3.4.1 On välttämätöntä estää se, että unionin kansalaiset päättävät perustuslakisopimuksen hyväksymisestä pelkästään sisäpoliittisten kysymysten perusteella.

3.4.2 Sen vuoksi ETSK suosittaa, että perustuslakisopimusta koskeviin keskusteluihin ja sen ratifiointiin otettaisiin todellinen kansainvälinen ulottuvuus seuraavasti:

3.4.2.1 Ensinnäkin unionin toimielinten tulisi antaa panoksensa poliittisten liikkeiden, paikallis- ja alueviranomaisten ja kansalaisyhteiskunnan järjestöjen viestintätoimien koordinoimiseksi. Tulisi edistää tämän alan hyvien käytänteiden vaihtoa ja saattamaan työn tulokset vastavuoroisesti käyttöön. ETSK voisi esimerkiksi helpottaa hyvien käytänteiden (ja taitotiedon) vaihtoa unionitasolla viestintätoimia toteuttavien kansalaisyhteiskunnan järjestöjen välillä. Komitea voisi myös kehittää palautejärjestelmän, jonka avulla voidaan arvioida unionitasolla ehdotuksia, kritiikkiä ja suosituksia, joita kansalaiset ovat esittäneet kansalaisyhteiskunnan järjestämissä keskusteluissa. Komitea tukisi vielä rajatylittäviä ja monikansallisia aloitteita.

3.4.2.2 Toiseksi ETSK kannattaa Euroopan parlamentin perussopimusvaliokunnan ehdotusta keskittää mahdollisuuksien mukaan ratifiointit johonkin symboliarvoltaan merkittävään ajankohtaan (esimerkiksi 8. tai 9. toukokuuta).

3.4.3 ETSK kehottaa siis unionin toimielimiä osallistumaan aktiivisesti perustuslakiosopimusta koskevan viestintästrategian laatimiseen ja toteuttamiseen. On tärkeää toimia jäsenvaltioiden

toimia täydentäen ja antaa voimakas myönteinen signaali unionilta kansalaisille.

3.4.4 Omasta puolestaan ETSK sitoutuu välittämään Euroopan kansalaisyhteiskunnalle selkeitä viestejä perustuslakiosopimuksen demokraattisista edistysaskelista, muun muassa kansalaisuutta ja osallistumista koskevista.

Bryssel 28. lokakuuta 2004

*Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Anne-Marie SIGMUND*

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Ympäristö taloudellisena mahdollisuutena”

(2005/C 120/24)

Neuvoston tuleva puheenjohtajavaltio Alankomaat pyysi Eurooppa-asiain ministeri Atzo **Nicolaïn** 22. huhtikuuta 2004 lähettämässä kirjeessä Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 262 artiklan nojalla Euroopan talous- ja sosiaalikomitealta valmistelevalle lausunnon aiheesta ”Ympäristö taloudellisena mahdollisuutena”.

Asian valmistelusta vastannut ”maatalous, maaseudun kehittäminen, ympäristö” -erityisjaosto antoi lausuntonsa 21. syyskuuta 2004. Esittelijä oli Stéphane **Buffetaut**.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea hyväksyi 27.–28. lokakuuta 2004 pidetyssä 412. täysistunnessaan (lokakuun 28. päivän kokouksessa) seuraavan lausunnon. Äänestyksessä annettiin 130 ääntä puolesta, 2 vastaan 2:n pidettyssä äänestämistä.

1 Johdanto

1.1 Neuvoston tuleva puheenjohtajavaltio Alankomaat pyysi huhtikuussa 2004 lähettämässään kirjeessä Euroopan talous- ja sosiaalikomitealta valmistelevalle lausunnon aiheesta ”Ympäristö taloudellisena mahdollisuutena”. Puheenjohtajavaltion mielestä tulisi korostaa kaikille osapuolille etua tuottavia mahdollisuuksia, joiden ansiosta ympäristöteknologian ja ympäristönsuojelun edistymisen voi omalta osaltaan edistää Lissabonin strategian mukaisten taloudellisten ja sosiaalisten tavoitteiden saavuttamista.

1.2 Eurooppa-neuvosto ei juurikaan painottanut ympäristökysymyksiä vahvistaessaan Euroopan unionille erittäin kunnianhimoisen tavoitteen: unionista on tultava ”maailman kilpailukykyisin ja dynaamisin tietoon perustuva talous, joka kykenee ylläpitämään kestävää talouskasvua, luomaan uusia ja parempia työpaikkoja ja lisäämään sosiaalista yhteenkuuluvuutta”. Vain sanalla ”kestävää” ehkä viitattiin kestävään kehitykseen.

1.3 Eurooppa-neuvosto teki vasta kaksi vuotta myöhemmin päätökset, joiden tuloksena unioni sai kestäväen kehityksen strategian. Sillä täydennettiin Lissabonin strategiaa.

1.4 Voidaanko kuitenkaan väittää, että ympäristö on kiinteä osa Lissabonin strategiaa? Eräiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden taloutta vaivaa kehityksen heikkous. Sen takia talouskasvu ja työpaikkojen luominen on jouduttu asettamaan ehdottomasti ensisijaisiksi, ja ympäristö on jäänyt taka-alalle — muinaisten roomalaisten sanonnan ”*primum vivere, deinde philosophare*” mukaisesti. Mutta juuri ympäristöhän asettaa elämisen ehdot; sen tulisi olla kaikille, ei vain asiantuntijoille kuuluva asia.

1.5 Euroopan talouselämän keskeisillä aloilla on ilmaistu huoli siitä, että unioni ja etenkin komissio haluavat näyttää muulle maailmalle mallia ympäristöasioissa, vaikka unioni jäisi pyrkimyksissään yksin.